

STRESZCZENIE

Celem niniejszego *Sprawozdania rocznego z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020 za 2017 r.* jest przedstawienie stanu i efektów wdrażania Programu oraz zaprezentowanie działań podjętych przez instytucje zaangażowane we wdrażanie RPO WL, służących pełnemu i efektywnemu wykorzystaniu środków przeznaczonych na jego realizację.

Do obliczeń w sprawozdaniu rocznym, zgodnie z *Instrukcją do sprawozdania rocznego z wdrażania programu operacyjnego* opracowaną przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, zastosowano kurs 1 EUR = 4,1808 PLN. W przypadku prezentowania w sprawozdaniu rocznym określonych wartości finansowych w odniesieniu do alokacji środków UE wykorzystano alokację środków UE z rezerwą wykonania, wyrażoną w PLN i wyliczoną zgodnie z algorytmem opracowanym przez Ministerstwo Finansów i Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju dla pierwszego miesiąca po okresie sprawozdawczym (styczeń 2018 r.). W przypadku prezentowania danych dotyczących instrumentów finansowych w części 8 sprawozdania zastosowano kurs przekazania przez IC deklaracji do KE, wynoszący 1 EUR = 4,4299, z wyjątkiem punktu 14 oraz 38.1, które zostały przeliczone po kursie sprawozdawczym.

Rok 2017 był okresem intensywnych prac nad aktualizacją Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014–2020. W dniu 28 lutego 2018 r. Zarząd Województwa Lubelskiego, uchwałą nr CCLXII/5130/2018, przyjął projekt zmian w Programie, który następnie został przekazany do Komisji Europejskiej za pośrednictwem systemu SFC2014. Zmiany wprowadzone do Programu wynikają przede wszystkim z aktualizacji Umowy Partnerstwa, rekomendacji zawartych w ocenie ex-ante, dotyczącej możliwości zastosowania instrumentów finansowych w ramach RPO WL 2014-2020, badania „*Ocena systemu monitorowania postępu rzeczowego wraz z oszacowaniem wartości docelowych wskaźników mierzonych na poziomie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020*” oraz wniosków z dotychczasowego wdrażania RPO WL.

Ponadto, w celu skutecznego wdrażania Osi Priorytetowych Programu, Instytucja Zarządzająca prowadziła kompleksowe prace nad tworzeniem i aktualizacją dokumentów programowych, w szczególności Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych, Opisu Funkcji i Procedur oraz kryteriami wyboru projektów.

Postęp finansowy

Od początku uruchomienia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 ogłoszono 128 naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym i pozakonkursowym, w ramach których ogólna pula środków przeznaczona na dofinansowanie projektów wyniosła 1 939 465 399,65 EUR, w tym 1 850 708 370,61 EUR dofinansowania z UE, co stanowi 82,94% alokacji na Program.

Do końca 2017 r. zatwierdzono do realizacji 1 932 wnioski o dofinansowanie o wartości dofinansowania z UE wynoszącej 1 151 898 805,93 EUR, co stanowi 51,57% alokacji na Program oraz podpisano 1 789 umów o dofinansowanie projektów o łącznej wartości odpowiadającej środkom UE w wysokości 1 093 487 029,58 EUR, co stanowi 48,95% alokacji na Program. Od uruchomienia Programu zatwierdzono wnioski o płatność na kwotę dofinansowania z UE wynoszącą 156 128 595,95 EUR, co stanowi 6,99% alokacji na Program. Do dnia 31 grudnia 2017 r. wydatki

w deklaracjach zatwierdzonych przez KE wyniosły 157 284 748,59 EUR wkładu UE, co stanowi 7,05% alokacji RPO WL. Szczegółowe informacje zostały zamieszczone w poniższych tabelach.

Nabory wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym i pozakonkursowym w podziale na Osie Priorytetowe

Oś Priorytetowa	Fundusz	Tryb wyboru	Liczba naborów	Wartość ogółem alokacji na nabór w EUR	Wkład UE alokacji na nabór w EUR	% wykorzystania alokacji
1	EFRR	Konkursowy	7	90 257 697,21	90 257 697,21	89,80%
2	EFRR	Konkursowy	2	26 321 957,45	26 321 957,45	36,42%
		Pozakonkursowy	3	44 094 108,96	40 398 643,62	55,91%
		OGÓŁEM	5	70 416 066,41	66 720 601,08	92,34%
3	EFRR	Konkursowy	5	157 687 761,60	155 157 146,21	52,98%
		Pozakonkursowy	3	102 549 435,06	92 420 695,45	31,56%
		OGÓŁEM	8	260 237 196,65	247 577 841,67	84,54%
4	EFRR	Konkursowy	2	137 246 861,37	137 246 861,37	90,96%
5	EFRR	Konkursowy	6	171 376 555,64	164 824 210,07	63,65%
		Pozakonkursowy	5	29 379 204,84	29 379 204,84	11,35%
		OGÓŁEM	11	200 755 760,48	194 203 414,91	75,00%
6	EFRR	Konkursowy	4	99 504 892,29	99 504 892,29	64,34%
		Pozakonkursowy	2	24 679 708,72	24 282 301,32	15,70%
		OGÓŁEM	6	124 184 601,00	123 787 193,61	80,04%
7	EFRR	Konkursowy	6	41 397 133,88	41 397 133,88	58,55%
		Pozakonkursowy	5	16 690 592,48	16 690 592,48	23,60%
		OGÓŁEM	11	58 087 726,36	58 087 726,36	82,15%
8	EFRR	Pozakonkursowy	5	207 661 082,04	204 889 637,00	75,49%
9	EFS	Konkursowy	6	117 111 882,78	105 348 379,09	53,06%
		Pozakonkursowy	4	37 434 117,44	32 382 401,00	16,31%
		OGÓŁEM	10	154 546 000,22	137 730 780,09	69,37%
10	EFS	Konkursowy	9	55 473 601,43	52 286 775,52	93,40%
		Pozakonkursowy	1	551 074,53	551 074,53	0,98%
		OGÓŁEM	10	56 024 675,96	52 837 850,05	94,38%
11	EFS	Konkursowy	19	169 218 740,72	157 470 915,10	87,22%
		Pozakonkursowy	2	1 401 333,77	1 136 239,91	0,63%
		OGÓŁEM	21	170 620 074,50	158 607 155,01	87,85%
12	EFS	Konkursowy	10	140 667 016,03	131 994 206,98	106,60%
		Pozakonkursowy	3	1 711 338,52	1 539 011,54	1,24%
		OGÓŁEM	13	142 378 354,55	133 533 218,53	107,84%
13	EFRR	Konkursowy	11	181 236 077,28	168 382 520,21	72,27%
		Pozakonkursowy	4	47 161 847,26	47 161 846,51	20,24%
		OGÓŁEM	15	228 397 924,54	215 544 366,72	92,51%
14	EFS	Pozakonkursowy	4	38 651 378,34	31 684 027,02	45,42%
EFRR			70	1 377 244 916,05	1 338 315 339,91	87,37%
EFS			58	562 220 483,57	514 393 030,69	81,82%
Konkursowy			87	1 387 500 177,67	1 330 192 695,37	59,55%
Pozakonkursowy			41	551 965 221,95	522 515 675,23	23,39%
OGÓŁEM			128	1 939 465 399,62	1 852 708 370,61	82,94%

Postęp finansowy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 w podziale na Osie Priorytetowe

Oś Priorytetowa	Fundusz	Wnioski o dofinansowanie zatwierdzone do realizacji			Podpisane umowy o dofinansowanie			Wnioski o płatność			Deklaracje zatwierdzone przez KE	
		Wartość ogółem [EUR]	Wkład UE [EUR]	% alokacji	Wartość ogółem [EUR]	Wkład UE [EUR]	% alokacji	Wartość ogółem [EUR]	Wkład UE [EUR]	% alokacji	Wkład UE [EUR]	% alokacji
1	EFRR	78 153 015,71	43 713 524,75	43,49%	73 255 413,32	40 891 794,84	40,68%	9 738 431,80	5 624 265,35	5,60%	6 643 546,53	6,62%
2	EFRR	67 720 188,73	57 303 761,00	79,31%	67 720 188,73	57 303 761,00	79,31%	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00%
3	EFRR	298 432 228,52	184 012 520,57	62,84%	290 912 446,52	180 427 357,68	61,91%	33 111 102,13	25 400 944,17	8,67%	24 989 576,37	8,57%
4	EFRR	196 541 839,68	131 943 611,68	87,44%	153 964 014,81	114 407 515,19	75,82%	4 972 995,96	3 694 014,78	2,45%	3 671 524,31	2,43%
5	EFRR	179 352 939,75	106 601 246,46	41,17%	174 600 368,18	104 799 895,08	40,47%	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00%
6	EFRR	91 960 349,32	53 942 418,16	34,88%	90 772 939,92	53 102 842,88	34,34%	10 253 564,49	6 222 455,20	4,02%	7 426 284,71	4,80%
7	EFRR	55 941 467,80	41 347 813,14	58,47%	55 860 640,75	41 346 100,74	58,47%	1 286 734,59	1 038 074,55	1,47%	974 175,24	1,38%
8	EFRR	221 279 580,70	176 030 252,67	64,86%	208 984 994,14	165 281 540,54	60,90%	50 627 598,29	40 194 598,72	14,81%	39 816 051,07	14,69%
9	EFS	137 182 920,08	116 605 481,93	58,73%	124 356 315,67	105 702 868,20	53,24%	39 396 711,02	33 223 764,63	16,73%	32 542 846,08	16,44%
10	EFS	22 122 259,48	18 801 668,86	33,58%	21 279 010,61	18 084 917,49	32,30%	4 291 557,58	3 570 222,18	6,38%	3 187 200,44	5,70%
11	EFS	52 126 405,58	44 307 444,68	24,54%	46 423 451,48	39 459 933,70	21,86%	3 765 525,73	3 176 609,64	1,76%	3 051 897,70	1,69%
12	EFS	72 555 076,39	61 466 137,30	49,64%	69 854 425,38	59 371 171,35	47,95%	9 918 656,44	8 577 279,32	6,93%	8 113 505,80	6,56%
13	EFRR	124 053 349,94	82 969 253,20	35,61%	122 594 156,25	83 086 846,95	35,66%	15 200 095,62	9 347 275,35	4,01%	11 147 505,34	4,79%
14	EFS	38 651 378,34	32 853 671,53	47,09%	35 553 510,55	30 220 483,93	43,32%	18 894 798,27	16 059 092,06	23,02%	15 720 635,00	22,64%
EFRR		1 313 434 960,16	877 864 401,64	54,69%	1 238 665 162,61	840 647 654,89	52,37%	125 190 522,89	91 521 628,12	5,70%	94 668 663,57	5,90%
EFS		322 638 039,86	274 034 404,29	43,59%	297 466 713,69	252 839 374,69	40,22%	76 267 249,03	64 606 967,83	10,28%	62 616 085,02	9,98%
Ogółem		1 636 073 000,02	1 151 898 805,93	51,57%	1 536 131 876,30	1 093 487 029,58	48,95%	201 457 771,92	156 128 595,95	6,99%	157 284 748,59	7,05%

Certyfikacja oraz realizacja zasady n+3

Instytucja Zarządzająca RPO WL prognozowała certyfikowanie w 2017 r. do KE dofinansowania UE w wysokości 123 024 548 EUR. W 2017 r. certyfikowano do KE wkład UE o wartości 125 663 161 EUR, co stanowi 102,14% prognozy certyfikacji. W celu uniknięcia anulowania zobowiązań w ramach Programu województwo lubelskie powinno do końca 2018 r. osiągnąć w certyfikację wydatków na poziomie 307 904 370 EUR. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. wydatki certyfikowane do Komisji wyniosły 157 284 749 EUR wkładu UE, co stanowi 51,08% wydatków, które w ramach Programu muszą zostać certyfikowane do końca 2018 r. W 2018 r. planowane jest przekazanie do KE wniosków o płatność o wartości 345 485 553 EUR, co stanowi 15,49% alokacji na Program. Narastająco, do końca 2018 r., certyfikacja wydatków wyniesie 502 770 302 EUR, co stanowi 22,54% alokacji na Program.

Instrumenty finansowe

W 2016 podpisane zostały 4 umowy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego w ramach Działań 3.2 *Instrumenty kapitałowe*, 3.7 *Wzrost konkurencyjności MŚP*; 9.3 *Rozwój przedsiębiorczości* oraz 10.2 *Programy typu outplacement* na kwotę wydatków kwalifikowalnych wynoszącą 101 860 435,99 EUR, w tym 86 581 370,59 EUR dofinansowania UE.

W 2017 r. w ramach Działania 3.7 zostało uruchomione postępowanie przetargowe dla produktów finansowych „pożyczka mała” i „pożyczka duża”. Zamówienie zostało podzielone na 4 części. W IV kw. 2017 r., w ramach III i IV części zamówienia, zostały podpisane umowy z pośrednikami finansowymi: Biłgorajską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. oraz Lubelską Fundacją Rozwoju. W 2018 r. zostało uruchomione kolejne postępowanie przetargowe na wybór pośredników finansowych w ramach części I i II. W 2017 r. ogłoszono postępowanie przetargowe dla produktu finansowego „pożyczka” w ramach Działań 9.3 i 10.2.

W 2017 r. nie ogłoszono postępowania przetargowego na wybór pośredników finansowych wdrażających instrument kapitałowy w ramach Działania 3.2.

Postęp rzeczowy oraz realizacja wskaźników Ram Wykonania

W Osiach Priorytetowych współfinansowanych z EFRR postęp rzeczowy odnotowano dla 25% spośród wszystkich 85 wskaźników. Rok 2017 r. był rokiem wzmożonych działań w zakresie ogłaszania naborów wniosków o dofinansowanie i kontraktacji środków. W konsekwencji tylko 6% wskaźników ma zerową szacowaną wartość na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie. W procesie renegotjacji zaproponowano zwiększenie wartości docelowej dla 36 wskaźników, zaś zmniejszenie dla 17 wskaźników (w tym w przypadku 32 wskaźników już osiągnięto szacowaną wartość powyżej 75% nowej wartości docelowej). Na podstawie szacowanych wartości z podpisanych umów o dofinansowanie można stwierdzić, iż realizacja Programu w Priorytetach inwestycyjnych: 1a, 2c, 3b, 3c, 5b, 6a, 6c, 9a, 10a nie jest zagrożona. W pozostałych Priorytetach inwestycyjnych dalszego postępu należy spodziewać się w kolejnych latach wdrażania Programu.

Tempo wdrażania W Osiach Priorytetowych współfinansowanych z EFS odzwierciedlają m.in. wysokie wartości wskaźników produktów w ramach Osi Priorytetowej 9. W związku z dużym zapotrzebowaniem na realizację projektów w zakresie wspierania przedsiębiorczości, w ramach renegotjacji zaproponowano realokację środków z PI 8vi oraz z PI 9i na PI 8iii. Przesunięcie środków na PI 8iii spowodowało zwiększenie wartości wskaźnika rzeczowego i finansowego w Ramach Wykonania. Ponadto realokacja środków z PI 9i na PI 8iii oraz Osi Priorytetowej 14 uwzględni realne

możliwości certyfikacji w ramach Osi Priorytetowej 11. Dodatkowo zaproponowano obniżenie wartości wskaźnika rzeczowego do Ram Wykonania realizowanego w ramach PI 9i i 9v. Zaproponowane w ramach renegotjacji zmiany wskaźników finansowych i rzeczowych uwzględniają realne możliwości ich osiągnięcia.

Wynik renegotjacji RPO WL, zmiana rozporządzenia KE nr 215/2014 oraz obecny i przewidywany w 2018 r. postęp wdrażania projektów pozytywnie wpłynie na proces osiągnięcia wartości pośrednich wskaźników rzeczowych i finansowych Ram Wykonania.

Rozkład projektów

Najwięcej umów o dofinansowanie zostało podpisanych w ramach działów gospodarki: *Edukacja* (499), *Inne niewyszczególnione usługi* (316) oraz *Działalność związana ze środowiskiem naturalnym i zmianami klimatu* (293). Najwięcej dofinansowania UE w ramach programu otrzymały projekty z działów: *Działalność związana ze środowiskiem naturalnym i zmianami klimatu* (195 157 330,69 EUR), *Inne niewyszczególnione usługi* (175 423 352,58 EUR) oraz *Transport i składowanie* (171 271 855,11 EUR). Analizując rozkład umów o dofinansowanie podpisanych w ramach RPO WL w podziale na sektory gospodarki widoczny jest znaczny udział umów, w których Beneficjenci wskazali dział *Inne niewyszczególnione usługi*. W ramach tego rodzaju działalności gospodarczej podpisano 316 umów o dofinansowanie o wartości dofinansowania z UE wynoszącej 175 423 352,58 EUR. Umowy te zostały podpisane w ramach Osi Priorytetowej 1 (42 projekty), Osi Priorytetowej 3 (50 projektów), Osi Priorytetowej 5 (19 projektów), Osi Priorytetowej 7 (49 projektów), Osi Priorytetowej 9 (106 projektów), Osi Priorytetowej 10 (5 projektów), Osi Priorytetowej 11 (42 projekty), Osi Priorytetowej 12 (1 projekt) oraz Osi Priorytetowej 13 (2 projekty). Stosunkowo duża liczba umów o dofinansowanie realizowanych w ramach tego działu wynika z faktu, iż działania realizowane w ramach projektów obejmują usługi kompleksowe, należące do różnych rodzajów działalności. W związku z powyższym Beneficjentom, na etapie składania wniosku o dofinansowanie, trudno przyporządkować projekt do jednej, konkretnej kategorii, a z uwagi na ograniczenia techniczne systemu SL2014 wskazanie więcej niż jednego działu gospodarki nie jest możliwe.

Wśród Beneficjentów projektów realizowanych w ramach Programu dominują jednostki samorządu terytorialnego, które otrzymały dofinansowanie na realizację 741 projektów oraz przedsiębiorcy, którzy realizują 731 projektów. Liczną grupę Beneficjentów stanowią również organizacje non-profit (210 projektów). Pod względem wysokości otrzymanego dofinansowania zdecydowanie przodują jednostki samorządu terytorialnego, które pozyskały łącznie 630 844 710,22 EUR. Istotną część rozdysponowanej alokacji trafiła również do przedsiębiorców – 247 387 842,54 EUR oraz organów administracji rządowej – 94 521 582,01 EUR. Biorąc pod uwagę liczbę podpisanych umów o dofinansowanie najwięcej projektów realizowanych jest na terenie miasta Lublin (319) oraz powiatu lubelskiego (160). Powiaty te pozyskały również najwięcej środków z UE – odpowiednio – 178 771 728,35 EUR i 78 197 464,12 EUR. Bardzo duża liczba projektów realizowana jest także na terenie całego województwa lubelskiego – na jego obszarze realizowanych jest 269 projektów o wartości wkładu UE wynoszącej 179 148 152,12 EUR. Znaczna część wsparcia została również przeznaczona na realizację inwestycji na terenie powiatów lubartowskiego (64 930 499,15 EUR), puławskiego (48 820 537,11 EUR), świdnickiego (45 739 786,89 EUR), zamojskiego (44 201 095,74 EUR) i bialskiego (42 907 338,55 EUR). Najmniej środków w ramach Programu pozyskały natomiast powiat hrubieszowski (8 615 719,58 EUR) oraz Biała Podlaska (12 393 150,85 EUR).

Dedykowane wsparcie dla obszarów wiejskich zostało zastosowane w ramach PI 4a *Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł, 6c Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego* oraz 9b *Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich*. Ponadto w ramach Programu przewidziano preferencje w dostępie do środków poprzez premiowanie w trakcie wyboru do dofinansowania projektów realizowanych na terenach wiejskich lub których ostatecznymi odbiorcami są podmioty/osoby z obszarów wiejskich. Indykatywna alokacja UE planowana na projekty realizowane na obszarach wiejskich lub projekty, których ostatecznymi odbiorcami są podmioty/osoby z obszarów wiejskich wynosi 371 090 011 EUR. Według danych wprowadzonych do systemu SL2014 do dnia 31 grudnia 2017 r. na obszarach wiejskich realizowanych jest 970 projektów o wartości dofinansowania z UE wynoszącej 661 668 629,45 EUR. Natomiast na obszarach miejskich realizowanych jest 819 projektów o wartości dofinansowania z UE wynoszącej 431 818 400,13 EUR.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) w województwie lubelskim realizowane są na obszarze miasta Lublin i jego obszarze funkcjonalnym. W skład Związku ZIT wchodzi następujące gminy: Lublin, Świdnik, Nałęczów, Konopnica, Wólka, Jastków, Niemce, Strzyżewice, Niedzwica Duża, Lubartów, Miasto Lubartów, Głusk, Mełgiew, Piaski, Jabłonna, Spiczyn. Celem nadrzędnym realizacji ZIT jest poprawa spójności społecznej i gospodarczej, wzmocnienie istniejących powiązań i wykorzystanie ich dla stworzenia wspólnej zintegrowanej przestrzeni Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego (LOF), zachowując odrębność poszczególnych gmin, wchodzących w jego skład i wykorzystując lokalne mocne strony i szanse. Na realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych RPO WL 2014-2020 przewiduje środki w wysokości 105 405 932,00 EUR, z czego na realizację zadań inwestycyjnych (środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) przeznaczona jest kwota 93 330 393,00 EUR. Pozostała kwota w wysokości 12 075 539,00 EUR przewidziana jest na działania współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

W 2016 r. dziesięć projektów służących realizacji *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020* zostało wpisanych do Wykazu Zidentyfikowanych Projektów Pozakonkursowych, stanowiącego załącznik nr 5 do Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych RPO WL na lata 2014-2020. Do dnia 31 grudnia 2017 r. podpisano 7 umów o dofinansowanie projektów ZIT o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 47 977 401,38 EUR.

Projekty zidentyfikowane w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego objęte umowami o dofinansowanie

Priorytet inwestycyjny	Działanie	Tytuł projektu	Wartość ogółem [EUR]	Wkład UE [EUR]
2c	2.2	<i>E-gminy w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym</i>	1 074 757,70	865 077,54
4e	5.6	<i>Mobilny LOF</i>	23 901 081,47	18 301 700,44
6d	7.4	<i>Rewitalizacja przyrodnicza Parku Ludowego w Lublinie znajdującego się w obszarze Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego dla LOF</i>	4 717 865,50	3 632 090,49
6d	7.4	<i>Zielony LOF</i>	5 217 220,61	4 360 404,93
7b	8.4	<i>Optymalizacja połączeń pomiędzy drogą ekspresową S17/12 i Portem Lotniczym poprzez budowę ul. Kusocińskiego</i>	6 830 310,34	4 018 943,74
9b	13.8	<i>Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego przez rewitalizację</i>	9 878 602,34	6 567 855,43

9b	13.8	<i>Rewitalizacja części Śródmieścia Miasta Lublin</i>	16 218 289,03	10 231 328,79
SUMA:			67 838 126,98	47 977 401,38

Do zakontraktowania pozostało 45 948 792,51 EUR w ramach Priorytetu inwestycyjnego 4e (Działanie 5.6 *Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna dla ZIT LOF*). Planowane terminy podpisania umów o dofinansowania przedstawia poniższa tabela.

Planowane terminy podpisania umów o dofinansowanie dla projektów zidentyfikowanych w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Priorytet inwestycyjny	Działanie	Tytuł projektu	Wartość ogółem [EUR]	Wkład UE [EUR]	Planowana data podpisania umowy
4e	5.6	<i>Budowa, modernizacja przystanków i węzłów przesiadkowych zintegrowanych z innymi rodzajami transportu dla potrzeb LOF</i>	9 824 159,04	8 350 535,04	II kwartał 2019 r.
4e	5.6	<i>Rozbudowa Systemu Zarządzania Ruchem i Komunikacją w Lublinie</i>	5 769 553,59	4 904 120,54	III kwartał 2018 r.
4e	5.6	<i>Zintegrowane Centrum Komunikacyjne dla Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego</i>	45 651 592,67	32 694 136,93	I kwartał 2020 r.
SUMA:			61 245 305,30	45 948 792,51	-

Realizacja instrumentu ZIT z Europejskiego Funduszu Społecznego planowana jest w ramach następujących Działań RPO WL 2014-2020: Działanie 9.5 *Aktywizacja zawodowa w ramach ZIT LOF* (PI 8i); 9.6 *Rozwój przedsiębiorczości ZIT LOF* (PI 8iii); Działanie 9.7 *Godzenie życia zawodowego ZIT LOF* (PI 8iv); Działanie 10.4 *Programy typu outplacement w ramach ZIT LOF* (PI 8v); Działanie 11.4 *Aktywne włączenie w ramach ZIT LOF* (PI 9i); Działanie 11.5 *Usługi społeczne i zdrowotne w ramach ZIT LOF* (PI 9iv); Działanie 11.6 *Ekonomia społeczna w ramach ZIT LOF* (PI 9v); Działanie 12.5 *Edukacja przedszkolna w ramach ZIT LOF* (PI 10i); Działanie 12.6 *Kształcenie ogólne w ramach ZIT LOF* (PI 10i) oraz Działanie 12.7 *Kształcenie ustawiczne w zakresie ICT i języków obcych w ramach ZIT LOF* (PI 10iii).

Do dnia 31 grudnia 2017 r. podpisano 2 umowy o dofinansowanie projektów w ramach Działania 9.6 *Rozwój przedsiębiorczości w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego* o łącznej wartości wkładu UE wynoszącej 2 036 103,32 EUR. We wrześniu i w październiku 2017 r. ogłoszono również nabory wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym w ramach Działań 11.4 *Aktywne włączenie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego* oraz 12.6 *Kształcenie ogólne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego*. W ramach Działania 11.4 w odpowiedzi na konkurs wpłynęło 17 wniosków poprawnych o wartości dofinansowania UE wynoszącej 4 435 213,22 EUR. Natomiast w ramach Działania 12.6 na ocenie formalnej pozytywnie oceniono 17 wniosków o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 5 509 151,57 EUR. Obecnie trwa ocena merytoryczna.

W dniu 30 marca 2017 r. Instytucja Zarządzająca RPO WL przekazała do Ministerstwa Rozwoju *Plan naprawczy dla wdrażania instrumentu ZIT w województwie lubelskim*. W ramach planu naprawczego wdrożono rozwiązania pozwalające na przyspieszenie składania wniosków o dofinansowanie oraz kontraktacji projektów ZIT. W dokumencie opisano m.in.: zmiany wprowadzone w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta Lublin, które zapewniły funkcjonalny podział pomiędzy

pełnieniem funkcji Instytucji Pośredniczącej, a rolą wnioskodawcy oraz potencjalnego Beneficjenta w ramach RPO WL i innych programów finansowanych ze środków unijnych; przyjęcie przez Zarząd Województwa Lubelskiego dokumentu pt. *Zasady przeprowadzania wizyt monitoringowych przez Instytucję Pośredniczącą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego*; opracowanie przez Biuro ZIT Regulaminu wynagradzania koordynatorów jednostek samorządu terytorialnego – Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz uproszczenia w trybie pozakonkursowym.

W ramach RPO WL na lata 2014-2020 na terenie czterech miast subregionalnych (Biała Podlaska, Chełm, Puławy, Zamość) realizowane będą projekty zintegrowane, tzw. Strategiczne Inwestycje Terytorialne (SIT), które wpisywać się będą w obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Projekty realizowane przez miasta subregionalne w ramach SIT zostały ujęte w dokumencie *Przedsięwzięcia o priorytetowym znaczeniu dla realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.)*. Jedynie projekty, które zostały umieszczone w tym dokumencie i przeszły tzw. procedurę negocjacyjno-uzgodnieniową prowadzoną przez Instytucję Zarządzającą, uzyskały status tzw. projektu strategicznego, który w zależności od wyników procedury może być realizowany w trybie pozakonkursowym lub konkursowym (uzyskując dodatkową liczbę punktów).

W dniu 21 lutego 2017 r. zostały zidentyfikowane 22 projekty strategiczne na łączną wartość dofinansowania z UE 50 638 253,95 EUR. W ramach projektów strategicznych realizowanych w formule SIT, 18 projektów o wartości wkładu UE 49 562 012,34 EUR uzyskało status projektów strategicznych realizowanych w trybie pozakonkursowym oraz 4 projekty strategiczne o wartości wkładu UE 1 076 241,61 EUR realizowane w trybie konkursowym. Do dnia 31 grudnia 2017 r. podpisano 3 umowy o dofinansowanie SIT o łącznej wartości wkładu UE wynoszącej 9 326 898,33 EUR. Strategiczne inwestycje terytorialne dotyczą przygotowania terenów inwestycyjnych, transportu niskoemisyjnego, dziedzictwa kulturowego, rewitalizacji obszarów miejskich, turystyki przyrodniczej, digitalizacji zasobów, niskoemisyjności oraz wspierania przedsiębiorczości i zatrudnienia, kształcenia zawodowego oraz wsparcia usług społecznych.

W RPO WL 2014-2020, obok Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz Strategicznych Inwestycji Terytorialnych, przewidziano jeszcze jedną formę działań zintegrowanych tj. przedsięwzięcia zintegrowane. Przedsięwzięcia zintegrowane dotyczą pozostałych miast i gmin (i ich partnerów), które zdecydowały się na wspólne działania rozwojowe, zwłaszcza te, które są zgodne z obszarami strategicznych interwencji. Dokumenty programowe dla przedsięwzięć zintegrowanych określają wiązki wzajemnie powiązanych projektów, prowadzących do osiągnięcia wspólnego celu. W ramach Programu przewidziano system preferencji dla tego rodzaju przedsięwzięć, mianowicie w procesie identyfikacji projektów strategicznych, w ramach tzw. trybu negocjacyjno-uzgodnieniowego, określono warunki ułatwiające uzyskanie wsparcia tych projektów w konkursach, poprzez dodatkowe punkty przyznawane w procesie oceny wniosków.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa zaplanowały realizację 8 przedsięwzięć zintegrowanych mających na celu przede wszystkim rozwój gospodarczy oraz ochronę dziedzictwa naturalnego i kulturowego:

1. *Realizacja zintegrowanych inwestycji na obszarze Małopolskiego Przełomu Wisły (docelowo: GEOPARKU Małopolskiego Przełomu Wisły), sprzyjających rozwojowi gospodarczemu i ochronie zasobów przyrodniczych, kulturowych oraz edukacyjnych gmin Powiśla Województwa Lubelskiego (gmina Kazimierz Dolny);*

2. *Ochrona dziedzictwa kulturowego w obszarze oddziaływania Nadwiślańskiej Kolejki Wąskotorowej Obszaru Funkcjonalnego Powiśle (powiat opolski);*
3. *Dwie strony Aktywnego Roztocza - od kultury do natury (miasto Tomaszów Lubelski);*
4. *Zintegrowany rozwój obszaru Doliny Zielawy poprzez realizację działań mających na celu wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki (gmina Wisznice);*
5. *Ochrona bioróżnorodności i zrównoważone, gospodarcze wykorzystanie potencjału przyrodniczo-kulturowego otoczenia Poleskiego Parku Narodowego jako części Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery Polesie Zachodnie (gmina Urszulin);*
6. *Park pięciu żywiołów Krainy Lessowych Wąwozów (Lokalna Organizacja Turystyczna "Kraina Lessowych Wąwozów");*
7. *Aktywne Pogranicze - naturalnie w Dolinie Bugu (gmina Tucznaj);*
8. *Dwie strony Aktywnego Roztocza - od natury do kultury (miasto Biłgoraj).*

W *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Lubelskiego do 2020 roku* zidentyfikowano cztery obszary regionalnych inteligentnych specjalizacji: biogospodarka; medycyna i zdrowie; informatyka i automatyka oraz energetyka niskoemisyjna. Obszary są komplementarne względem siebie i obejmują te dziedziny aktywności, które znajdują uzasadnienie w tradycyjnych kierunkach specjalizacji gospodarczej i naukowo-technologicznej województwa.

W RPO WL 2014-2020 mechanizmy ukierunkowujące wsparcie na wdrażanie inteligentnych specjalizacji województwa przewidziano w ramach następujących Działań: Działanie 1.1 *Regionalna infrastruktura badawczo-rozwojowa*; Działanie 1.2 *Badania celowe*; Działanie 1.3 *Infrastruktura badawczo-rozwojowa w przedsiębiorstwach*; Działanie 1.5 *Bon na patent / Bon na innowacje*; Działanie 3.1 *Tereny inwestycyjne*; Działanie 3.3 *Przedsiębiorstwa odpryskowe*; Działanie 3.6 *Marketing gospodarczy*; Działanie 3.7 *Wzrost konkurencyjności MŚP*, Działanie 9.1 *Aktywizacja zawodowa*, Działanie 10.1 *Usługi rozwojowe dla MŚP*, Działanie 10.2 *Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian*, Działanie 12.4 *Kształcenie zawodowe* oraz Działanie 13.6 *Infrastruktura kształcenia zawodowego i ustawicznego*.

Weryfikacja zgodności projektu z *Regionalną Strategią Innowacji Województwa Lubelskiego do 2020 roku* dokonywana jest podczas oceny na podstawie danych zamieszczonych we wniosku o dofinansowanie, w oparciu o indykatorywną listę kodów PKD i zawodów wpisujących się w regionalne inteligentne specjalizacje województwa.

Rozkład projektów w podziale na Osie Priorytetowe

Oś Priorytetowa 1 Badania i innowacje

Najwięcej umów oraz umowy o najwyższej wartości dofinansowania UE podpisano w ramach działu gospodarki: *Inne niewyszczególnione usługi, Pozostałe nieokreślone branże przemysłu wytwórczego, Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych oraz Działania informacyjno-komunikacyjne, w tym telekomunikacja, usługi informacyjne, programowanie, doradztwo i działalność pokrewna*. Stosunkowo duża liczba projektów realizowanych w ramach działu gospodarki: *Inne niewyszczególnione usługi* (42 z 125) wynika z faktu, iż działania realizowane w ramach tych projektów obejmują usługi kompleksowe, należące do różnych rodzajów działalności. W związku z powyższym Beneficjentom, na etapie składania wniosku o dofinansowanie, trudno przyporządkować projekt do jednej, konkretnej kategorii, a z uwagi na ograniczenia techniczne systemu SL2014 wskazanie więcej niż jednego działu gospodarki nie jest możliwe.

Zdecydowana większość umów została podpisana z przedsiębiorcami - 131 umów o wartości 37 612 564,11 EUR dofinansowania UE.

Najwięcej umów (67) oraz umowy o najwyższej wartości dofinansowania UE (23 181 497,52 EUR) realizowane są na terenie powiatu Lublin. Najwięcej projektów realizowanych jest na dużych i małych obszarach miejskich - 100 projektów o wartości 35 254 367,32 EUR dofinansowania z UE.

Oś Priorytetowa 2 Cyfrowe lubelskie

Zdecydowana większość projektów realizowanych jest w ramach działu gospodarki: *Działania informacyjno-komunikacyjne, w tym telekomunikacja, usługi informacyjne, programowanie, doradztwo i działalność pokrewna* (13 umów o wartości dofinansowania UE 57 127 987,28 EUR).

Najwięcej umów (11) oraz umowy o najwyższej wartości dofinansowania UE (51 271 799,90 EUR) zostały podpisane z jednostkami samorządu terytorialnego.

Najwięcej umów (8) oraz umowy o najwyższej wartości dofinansowania UE (8 493 907,21 EUR) realizowane są na terenie powiatu Lublin. Najwięcej projektów realizowanych jest na obszarach wiejskich - 10 projektów o wartości 48 785 726,18 EUR dofinansowania z UE.

Oś Priorytetowa 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw

Najwięcej umów o dofinansowanie zostało podpisanych w ramach działów gospodarki: *Pozostałe nieokreślone branże przemysłu wytwórczego* (92), *Działania informacyjno-komunikacyjne, w tym telekomunikacja, usługi informacyjne, programowanie, doradztwo i działalność pokrewna* (51) oraz *Inne niewyszczególnione usługi* (50). Stosunkowo duża liczba projektów realizowanych w ramach działu gospodarki: *Inne niewyszczególnione usługi* wynika z faktu, iż działania realizowane w ramach tych projektów obejmują usługi kompleksowe, należące do różnych rodzajów działalności. W związku z powyższym Beneficjentom, na etapie składania wniosku o dofinansowanie, trudno przyporządkować projekt do jednej, konkretnej kategorii, a z uwagi na ograniczenia techniczne systemu SL2014 wskazanie więcej niż jednego działu gospodarki nie jest możliwe. Umowy o dofinansowanie o najwyższej wartości wkładu UE zostały podpisane w ramach działu *Działalność finansowa i ubezpieczeniowa* (2 umowy o wartości dofinansowania UE 82 274 288,07 EUR).

Zdecydowana większość umów została podpisana z przedsiębiorcami - 259 umów o wartości 87 244 705,21 EUR dofinansowania UE. Projekty o dużej wartości wkładu UE realizowane są również przez państwowe jednostki organizacyjne – 2 umowy o wartości dofinansowania UE 82 274 288,07 EUR.

Najwięcej umów o dofinansowanie (113) realizowanych jest na terenie miasta Lublin. Umowy o najwyższej wartości wkładu UE (82 274 288,07 EUR) realizowane są na terenie całego województwa lubelskiego. Zdecydowana większość umów realizowana jest na dużych i małych obszarach miejskich (176 projektów). Umowy o najwyższej wartości realizowane są natomiast na obszarach wiejskich (112 579 3056,05 EUR).

Oś Priorytetowa 4 Energia przyjazna środowisku

Najwięcej umów oraz umowy o najwyższej wartości dofinansowania UE podpisano w ramach działu gospodarki: *Działalność związana ze środowiskiem naturalnym i zmianami klimatu* (148 projektów o wartości dofinansowania UE 110 798 226,59 EUR).

Zdecydowana większość umów została podpisana z jednostkami samorządu terytorialnego – 150 umów o wartości 112 730 581,56 EUR dofinansowania UE.

Najwięcej projektów realizowanych jest na terenie miasta Lublin (19), powiatu bialskiego (14) i biłgorajskiego (13). Zdecydowana większość projektów realizowana jest na obszarach wiejskich (140 umów o wartości dofinansowania UE 100 538 345,90 EUR).

Oś Priorytetowa 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna

Zdecydowana większość umów została podpisana w ramach działu gospodarki: *Działalność związana ze środowiskiem naturalnym i zmianami klimatu* – 134 umowy o wartości dofinansowania UE 68 668 039,16 EUR. W ramach działu: *Inne niewyszczególnione usługi* podpisano 19 umów o wartości dofinansowania UE 20 181 687,89 EUR. Przyporządkowanie projektów do tego działu gospodarki wynika z faktu, iż działania realizowane w ramach tych projektów obejmują usługi kompleksowe, należące do różnych rodzajów działalności. W związku z powyższym Beneficjentom, na etapie składania wniosku o dofinansowanie, trudno przyporządkować projekt do jednej, konkretnej kategorii, a z uwagi na ograniczenia techniczne systemu SL2014 wskazanie więcej niż jednego działu gospodarki nie jest możliwe.

Najwięcej umów oraz umowy o najwyższej wartości zostały podpisane z jednostkami samorządu terytorialnego (122 umowy o wartości dofinansowania UE 86 552 968,99 EUR) oraz przedsiębiorstwami (78 umów o wartości dofinansowania UE 12 815 559,06 EUR).

Najwięcej projektów realizowanych jest na terenie miasta Lublin (21), powiatu lubelskiego (20) i lubartowskiego (16). Umowy o najwyższej wartości dofinansowania UE realizowane są na terenie powiatu lubelskiego (15 485 881,99 EUR), lubartowskiego (10 936 153,32 EUR) oraz miasta Lublin (8 978 802,67 EUR). Projekty realizowane są zarówno na obszarach miejskich (101 umów o wartości dofinansowania UE 52 894 263,77 EUR), jak i na obszarach wiejskich (112 umów o wartości dofinansowania UE 51 905 631,31 EUR).

Oś Priorytetowa 6 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów

Zdecydowana większość projektów realizowana jest w ramach działu gospodarki: *Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją* (61 umów o wartości dofinansowania UE 48 515 985,76 EUR).

Projekty o najwyższej wartości dofinansowania UE realizowane są przez przedsiębiorstwa (14 umów o wartości dofinansowania UE 27 486 661,16 EUR) oraz jednostki samorządu terytorialnego (51 umów o wartości dofinansowania UE 25 595 698,97 EUR).

Najwięcej projektów realizowanych jest na terenie powiatu bialskiego (16). Natomiast projekty o najwyższej wartości dofinansowania UE są realizowane na terenie powiatów biłgorajskiego (7 775 575,42 EUR), puławskiego (7 351 191,88 EUR), bialskiego (6 178 600,07 EUR) oraz radzyńskiego (5 871 370,91 EUR). Zdecydowana większość projektów realizowana jest na obszarach wiejskich (54 umów o wartości dofinansowania UE 47 843 622,42 EUR).

Oś Priorytetowa 7 Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Zdecydowana większość projektów realizowana jest w ramach działu gospodarki: *Inne niewyszczególnione usługi* (49 umów o wartości dofinansowania UE 31 278 447,20 EUR). Stosunkowo duża liczba projektów realizowanych w ramach tego działu wynika z faktu, iż działania realizowane w ramach tych projektów obejmują usługi kompleksowe, należące do różnych rodzajów działalności.

W związku z powyższym Beneficjentom, na etapie składania wniosku o dofinansowanie, trudno przyporządkować projekt do jednej, konkretnej kategorii, a z uwagi na ograniczenia techniczne systemu SL2014 wskazanie więcej niż jednego działu gospodarki nie jest możliwe.

Najwięcej projektów realizowanych jest przez jednostki samorządu terytorialnego (45 umów o wartości dofinansowania UE 31 296 997,19 EUR) oraz organizacje non-profit (33 umów o wartości dofinansowania UE 10 046 318,20 EUR).

Najwięcej projektów realizowanych jest na terenie powiatów: Lublin (7), bialskiego (7) oraz chełmskiego (6). Natomiast projekty o najwyższej wartości dofinansowania UE są realizowane na terenie powiatów Lublin (6 411 530,63 EUR), włodawskiego (4 987 521,06 EUR) oraz puławskiego (4 747 034,57 EUR). Projekty realizowane są zarówno na obszarach wiejskich (40 umów o wartości dofinansowania UE 19 810 262,88 EUR), jak i na obszarach miejskich (15 umów o wartości dofinansowania UE 21 535 837,86 EUR).

Oś Priorytetowa 8 Mobilność regionalna i ekologiczny transport

Wszystkie projekty realizowane są w ramach działu gospodarki: *Transport i składowanie*. Wszystkie projekty są realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Projekty o najwyższej wartości dofinansowania UE są realizowane na terenie powiatu parczewskiego (27 378 257,36 EUR), Lublin (24 993 409,93 EUR) oraz zamojskiego (22 624 592,26 EUR). Najwięcej projektów jest realizowanych na terenach wiejskich (8 umów o wartości dofinansowania UE 140 288 130,60 EUR).

Oś Priorytetowa 9 Rynek pracy

Zdecydowana większość projektów jest realizowana w ramach działów gospodarki: *Inne niewyszczególnione usługi* (106 umów o wartości dofinansowania UE 51 419 682,78 EUR) oraz *Edukacja* (103 umowy o wartości dofinansowania UE 39 507 825,53 EUR). Stosunkowo duża liczba projektów realizowanych w ramach tego działu wynika z faktu, iż działania realizowane w ramach tych projektów obejmują usługi kompleksowe, należące do różnych rodzajów działalności. W związku z powyższym Beneficjentom, na etapie składania wniosku o dofinansowanie, trudno przyporządkować projekt do jednej, konkretnej kategorii, a z uwagi na ograniczenia techniczne systemu SL2014 wskazanie więcej niż jednego działu gospodarki nie jest możliwe.

Najwięcej projektów realizowanych jest przez przedsiębiorstwa (116 umów o wartości dofinansowania UE 47 660 201,29 EUR), jednostki samorządu terytorialnego (70 umów o wartości dofinansowania UE 26 031 291,89 EUR) oraz organizacje non-profit (65 umów o wartości dofinansowania UE 28 130 178,68 EUR).

Najwięcej projektów oraz projekty o najwyższej wartości realizowane są na terenie całego województwa (120 umów o wartości dofinansowania UE 52 570 564,47 EUR). Projekty realizowane są zarówno na obszarach wiejskich (127 umów o wartości dofinansowania UE 53 148 955,89 EUR), jak i na obszarach miejskich (126 umów o wartości dofinansowania UE 52 553 912,32 EUR).

Oś Priorytetowa 10 Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian

Najwięcej projektów realizowanych jest w ramach działów gospodarki: *Edukacja* (21 umów o wartości dofinansowania UE 13 826 123,60 EUR) oraz *Opieka zdrowotna* (11 umów o wartości dofinansowania UE 2 662 201,93 EUR).

Zdecydowana większość projektów realizowana jest przez przedsiębiorstwa (26 umów o wartości dofinansowania UE 13 638 007,82 EUR) oraz organizacje non-profit (7 umów o wartości dofinansowania UE 2 964 305,16 EUR).

Najwięcej projektów oraz projekty o najwyższej wartości realizowane są na terenie całego województwa (27 umów o wartości dofinansowania UE 7 172 203,85 EUR). Projekty realizowane są zarówno na obszarach miejskich (12 umów o wartości dofinansowania UE 11 754 649,95 EUR), jak i na obszarach wiejskich (26 umów o wartości dofinansowania UE 6 330 267,54 EUR).

Oś Priorytetowa 11 Włączenie społeczne

Najwięcej projektów realizowanych jest w ramach działów gospodarki: *Edukacja* (46 umów o wartości wkładu UE 13 129 054,25 EUR), *Inne niewyszczególnione usługi* (42 umowy o wartości wkładu UE 14 199 945,61 EUR) oraz *Działalność w zakresie opieki społecznej, usługi komunalne, społeczne i indywidualne* (28 umów o wartości wkładu UE 6 753 298,75 EUR).

Najwięcej projektów realizowanych jest przez organizacje non-profit (56 umów o wartości dofinansowania UE 21 317 520,60 EUR), przedsiębiorstwa (48 umów o wartości dofinansowania UE 11 053 154,14 EUR) oraz jednostki samorządu terytorialnego (23 umowy o wartości dofinansowania UE 5 407 333,48 EUR).

Najwięcej projektów oraz projekty o najwyższej wartości realizowane są na terenie całego województwa (62 umowy o wartości dofinansowania UE 17 937 829,98 EUR). Projekty realizowane są zarówno na obszarach miejskich (57 umów o wartości dofinansowania UE 18 555 591,36 EUR), jak i na obszarach wiejskich (75 umów o wartości dofinansowania UE 20 904 342,35 EUR).

Oś Priorytetowa 12 Edukacja, kwalifikacje i kompetencje

Najwięcej projektów realizowanych jest w ramach działów gospodarki: *Edukacja* (254 umowy o wartości wkładu UE 42 271 801,46 EUR) oraz *Administracja publiczna* (59 umów o wartości wkładu UE 16 665 859,48 EUR).

Najwięcej projektów realizowanych jest przez jednostki samorządu terytorialnego (132 umowy o wartości wkładu UE 31 855 567,28 EUR) oraz szkoły, uczelnie i jednostki naukowe (88 umów o wartości wkładu UE 14 113 383,58 EUR).

Najwięcej projektów oraz projekty o najwyższej wartości realizowane są na terenie całego województwa (49 umów o wartości dofinansowania UE 8 310 859,57 EUR). Projekty realizowane są zarówno na obszarach wiejskich (199 umów o wartości dofinansowania UE 32 360 488,27 EUR), jak i na obszarach miejskich (117 umów o wartości dofinansowania UE 27 010 683,08 EUR).

Oś Priorytetowa 13 Infrastruktura społeczna

Najwięcej projektów realizowanych jest w ramach działów gospodarki: *Edukacja* (74 umowy o wartości dofinansowania UE 23 099 816,66 EUR) oraz *Działalność w zakresie opieki społecznej, usługi komunalne, społeczne i indywidualne* (31 umów o wartości dofinansowania UE 19 293 814,48 EUR).

Zdecydowana większość projektów jest realizowana przez jednostki samorządu terytorialnego (94 umowy o wartości dofinansowania UE 53 881 053,03 EUR).

Najwięcej projektów realizowanych jest na terenie powiatów bialskiego (18), Lublin (11) oraz lubartowskiego (9). Natomiast projekty o najwyższej wartości dofinansowania UE są realizowane na terenie powiatu Lublin (31 255 626,72 EUR), lubelskiego (6 742 189,31 EUR) oraz bialskiego

(5 172 199,25 EUR). Projekty realizowane są zarówno na obszarach miejskich (45 umów o wartości dofinansowania UE 61 550 724,41 EUR), jak i na obszarach wiejskich (65 umów o wartości dofinansowania UE 21 536 122,54 EUR).

Oś Priorytetowa 14 Pomoc techniczna

Wszystkie projekty realizowane są w ramach działu gospodarki: *Administracja publiczna*. Wszystkie projekty realizowane są przez jednostki samorządu terytorialnego.

Projekty realizowane są na terenie miasta Lublin (26 umów o wartości dofinansowania UE 19 338 077,76 EUR) oraz całego województwa lubelskiego (9 umów o wartości dofinansowania UE 10 882 406,18 EUR). Wszystkie projekty realizowane są na obszarach miejskich.

Znaczące problemy oraz działania podjęte w celu ich rozwiązania

W 2017 r. Instytucja Zarządzająca RPO WL zidentyfikowała następujące problemy związane z realizacją Programu:

- małe zainteresowanie realizacją projektów w ramach Działań 1.1, 1.5, 3.1, 5.3, 6.2, 6.3;
- niski poziom płatności i certyfikacji w ramach Osi Priorytetowych 2, 4, 5, 7, 13;
- skomplikowany system wyboru i udzielania wsparcia w zakresie projektów badawczych (OP 1);
- zmiana linii interpretacyjnej organów podatkowych w zakresie podstawy opodatkowania instalacji wykorzystujących OZE montowanych na budynkach mieszkalnych (OP 4);
- opóźnienia we wdrażaniu ZIT LOF (OP 5);
- opóźnienia we wdrażaniu Działania 13.1, wynikające z konieczności publikacji wszystkich map potrzeb zdrowotnych oraz akceptacji poszczególnych Planów Działań przez Komitet Sterujący do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia (OP 13);
- opóźnienia w realizacji Działań 13.3 oraz 13.4, wynikające z obowiązku przygotowania lub aktualizacji programów rewitalizacji (OP 13);
- problemy z rekrutacją potencjalnych uczestników projektów (OP 9, 10, 11, 12);
- realizacja projektów niezgodnie z harmonogramem projektu (OP 9, 10, 11, 12);
- liczne błędy w składanych wnioskach o płatność (OP 9, 10, 11, 12);
- nieracjonalne planowanie zapotrzebowania na środki oraz nieracjonalne wydatkowanie środków (OP 9, 10, 11, 12);
- kumulacja w jednym czasie wielu naborów wniosków o dofinansowanie, nagromadzenie się prac związanych z oceną projektów i w konsekwencji wydłużenie procesu oceny;
- niska jakość wniosków o dofinansowanie;
- znaczący wzrost cen i kosztów inwestycyjnych, duża podaż zamówień na rynku powodująca ograniczenia możliwości wykonania inwestycji przez wykonawców oraz zawyżanie wartości ofert w postępowaniach przetargowych;
- długotrwała procedura udzielania zamówień publicznych oraz kontrola 100% zamówień publicznych realizowanych przez beneficjentów;
- zmiany w zakresie uregulowań krajowych dotyczących wdrażania Programu i realizacji projektów;
- złożoność i wysoki poziom skomplikowania projektów.

Instytucja Zarządzająca oraz Instytucje Pośredniczące podejmowały liczne działania zaradcze, mające na celu zwiększenie efektywności i przyspieszenie realizacji Programu, w tym.:

- zwiększenie potencjału kadrowego oddziałów odpowiadających za ocenę projektów i weryfikację wniosków o płatność;
- uproszczenie dokumentacji konkursowej i usprawnienie procesu ceny wniosków o dofinansowanie;
- opracowanie i wdrożenie Planu naprawczego dla wdrażania instrumentu ZIT w województwie lubelskim;
- organizowanie szkoleń i spotkań informacyjnych dla wnioskodawców i beneficjentów;
- popularyzowanie systemu zaliczkowego, w tym zaliczek dla wykonawców;
- motywowanie beneficjentów do terminowego przekazywania wniosków o płatność, wprowadzenie metody weryfikacji wniosków o płatności na podstawie 20% próby dokumentów;
- zgoda na wydłużenie okresu rekrutacji uczestników, okresu realizacji projektów oraz rozszerzenie obszaru realizacji projektów;
- zgoda na wydłużenie okresu realizacji projektu oraz wprowadzenie zmian we wnioskach o dofinansowanie;
- organizacja spotkań, konsultacji telefonicznych i indywidualnych w celu omówienia najczęściej pojawiających się błędów we wnioskach o płatność oraz konieczności racjonalnego planowania i wydatkowania dofinansowanie.

Kontrole oraz audyty

W okresie sprawozdawczym Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrole dotyczące wykorzystania przez przedsiębiorców środków publicznych na innowacje i prace badawczo-rozwojowe oraz zarządzania wykorzystywaniem środków UE na lata 2014 – 2020 w ramach Polityki Spójności, w tym zarządzania procesem planowania, realizacji i monitorowania wskaźników finansowych i rzeczowych, a także działania instytucji zarządzającej w celu zapewnienia odpowiedniego poziomu wykorzystania alokacji i certyfikacji wydatków do KE. NIK oceniła, że Lubelska Agencja Wspieranie Przedsiębiorczości prawidłowo wykonywała zadania polegające na wsparciu przedsięwzięć inwestycyjnych, związanych z unowocześnieniem oferty produktowej przedsiębiorstw, przyczyniających się do poprawy ich konkurencyjności. Zdaniem NIK wartości wskaźników finansowych i rzeczowych celów rocznych, pośrednich i końcowych, wskazane w opracowanych przez Instytucję Zarządzającą planach działań, zostały oszacowane zgodnie z obowiązującymi przepisami, a harmonogram naboru wniosków o dofinansowanie projektów uwzględniał pierwszeństwo istotnych z punktu widzenia realizacji wskaźników Ram Wykonania.

W 2017 r. Europejski Trybunał Obrachunkowy przeprowadził kontrolę dotyczącą realizacji zadań w zakresie dostępu do sieci szerokopasmowej. Ponadto Instytucja Audytowa przeprowadziła w Instytucji Zarządzającej audyty dotyczące systemu i kontroli oraz zestawień wydatków. Do 31 grudnia 2017 r. do Instytucji Zarządzającej nie wpłynęły ostateczne sprawozdania z kontroli.

Badania ewaluacyjne

W 2017 r. zrealizowano badanie ewaluacyjne pt. „*Ocena komplementarności międzyokresowej w zakresie rewitalizacji*”. Celem badania była identyfikacja potrzeb rewitalizacji obszarów kryzysowych na terenie Lubelszczyzny w kontekście celów PI 9b RPO WL 2014-2020 oraz kontynuacji wsparcia z perspektywy 2007-2013. Cele szczegółowe badania obejmowały: ocenę efektów wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim w perspektywie 2007-2013 (1), ocenę trafności diagnozy

obszarów kryzysowych w gminach województwa lubelskiego (2) oraz ocenę trafności zaplanowanego wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim w perspektywie 2014-2020 (3).

Ponadto, w 2017 roku realizowano badanie pt. „Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020”. Badanie zakończyło się w 2018 r.

Realizacja zasady równości szans i niedyskryminacji

Instytucja Zarządzająca RPO zapewnia przestrzeganie horyzontalnej zasady równości szans i zapobiegania dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, adekwatnie do unijnych wymogów polityki spójności. Potrzeby grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji zostały uwzględnione zarówno na etapie tworzenia Programu (opracowanie kryteriów wyboru projektów) jak i również są brane pod uwagę na etapie jego realizacji (monitorowanie wdrażania, prace Komitetu Monitorującego). Na etapie programowania i wdrażania nie wystąpiły problemy w zakresie realizacji przedmiotowej zasady.

Przykłady projektów współfinansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

1. „Czerwony guzik życia – aktywizacja społeczna i zdrowotna mieszkańców Powiatu Kraśnickiego”

Oś Priorytetowa:	11 <i>Włączenie społeczne</i>
Działanie:	11.2 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i>
Numer projektu:	RPLU.11.02.00-06-0032/17
Beneficjent:	Powiat kraśnicki
Całkowita wartość:	211 435,71 EUR
Dofinansowanie UE:	179 720,35 EUR
Okres realizacji:	01.10.2017 r. – 31.12.2018 r.

Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do lepszej jakości usług społecznych, poprawa warunków opieki domowej oraz wzrost aktywności społecznej 135 niesamodzielnych osób (56 osób z niepełnosprawnością, 103 osób z obszarów wiejskich), które ze względu na wiek, stan zdrowia/niepełnosprawność wymagają opieki, poprzez realizację indywidualnych i kompleksowych zintegrowanych usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej oraz zapewnienie niezbędnego sprzętu wspomagającego.

Dzięki realizacji projektu 135 osób w wieku 50+, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, zostanie objętych usługami społecznymi oraz całodobową usługą monitoringu systemem przywoławczym (teleopieka) w ich miejscu zamieszkania. Usługa ta będzie ważnym elementem wspierającym usługi opiekuńcze, gdyż zapewni szybką i skuteczną reakcję w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia. W ramach zadania zostanie zakupione wyposażenie do teleopieki (135 sztuk), tzw. „bransoletki życia”, które będą wypożyczane poszczególnym osobom zainteresowanym udziałem w projekcie. Ponadto w ramach projektu zostaną przeprowadzone szkolenia z pierwszej pomocy oraz warsztaty zapobiegające niepożądanym zjawiskom w zachowaniu ludzi starszych, prowadzące do ich wykluczenia z lokalnej społeczności, redukujące

przypadki niedostosowania społecznego oraz zwiększające szansę na ponowne podjęcie aktywności społecznej.

Artykuł prasowy dotyczący efektów projektu:

<http://www.dziennikwschodni.pl/lublin/zyje-bo-wcisnal-czerwony-guzik-nowoczesna-bransoletka-zdala-egzamin,n,1000217057.html>

2. **„POWRÓT - wsparcie osób bezdomnych w readaptacji społecznej i wejściu na rynek pracy”**

Oś Priorytetowa:	11 <i>Włączenie społeczne</i>
Działanie:	11.1 <i>Aktywne włączenie</i>
Numer projektu:	RPLU.11.01.00-06-0013/16
Beneficjent:	Stowarzyszenie Centrum Wolontariatu
Całkowita wartość:	133 048,70 EUR
Dofinansowanie UE:	113 091,39 EUR
Okres realizacji:	01.07.2016 r. – 31.07.2017 r.

Spośród wielu realizowanych projektów pojawiło się wyjątkowe przedsięwzięcie skierowane do osób bezdomnych. Beneficjent realizujący projekt jest jedynym, który zdecydował się na pomoc tak wymagającej grupie, jaką stanowią osoby borykające się z problemem własnego lokum. Projekt skierowany był do 30 osób pozostających bez dachu nad głową w wieku 25-64 lat, bez zatrudnienia, o niskich kwalifikacjach z województwa lubelskiego. W ramach projektu uczestnicy mogli korzystać z programów wychodzenia z trudnej sytuacji m.in. mieszkaniowej w postaci indywidualnych spotkań z doradcą zawodowym oraz z indywidualnym trenerem. Dodatkowo uczestnicy projektu mogli liczyć na wsparcie edukacyjne, zdrowotne oraz wsparcie w postaci aktywnego poszukiwania pracy. Ponadto w ramach projektu realizowane były szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe. Uczestnicy objęci wsparciem mieli zapewnione stypendium stażowe, stypendium szkoleniowe, materiały szkoleniowe, dokument potwierdzający nabycie kwalifikacji zawodowych oraz catering w postaci ciepłych posiłków.

<http://wolontariat.org.pl/lublin/projekt-powrot/>

3. **„Dostosowanie Zakładów Zagospodarowania Odpadów w województwie lubelskim do wymagań dla RIPOK”**

Oś Priorytetowa:	6 <i>Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów</i>
Działanie:	6.3 <i>Gospodarka odpadami</i>
Numer projektu:	RPLU.06.03.00-06-0001/16
Beneficjent:	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Biłgoraju
Całkowita wartość:	36 141 604,66 EUR
Dofinansowanie UE:	19 940 090,18 EUR
Okres realizacji:	30.05.2014 r. – 20.12.2019 r.

W realizację projektu zaangażowanych zostało siedem podmiotów. Głównym Beneficjentem projektu jest PGK z o. o. z siedzibą w Biłgoraju, zaś partnerami są: ZZO MZC Sp. z o.o. z siedzibą

we Włodawie, PGO Sp. z o.o. z siedzibą w Chełmie, ZUK Sp. z o.o. z siedzibą w Puławach, ZZOK w Adamkach k. Radzyna Podlaskiego Sp. z o.o. z siedzibą w Radzynie Podlaskim, MSOK "KRAS-EKO" Sp. z o.o. z siedzibą w Wincentowie, PGKIM Łęczna Sp. Z o.o. z siedzibą w Łęcznej.

Celem głównym projektu jest usprawnienie działania systemu gospodarowania odpadami komunalnymi w województwie lubelskim, którego realizacja umożliwi osiągnięcie celów szczegółowych, tj. ochronę środowiska naturalnego poprzez zwiększenie efektywności odzysku i recyklingu odpadów komunalnych oraz zwiększenie mocy przerobowych systemu zagospodarowania odpadów województwa lubelskiego.

Projekt obejmuje swoim zakresem zadania ukierunkowane na poprawę gospodarowania odpadami na obszarze województwa lubelskiego, co w szczególności przyczyni się do zapobiegania nadmiernej ilości powstawania odpadów, efektywnego zbierania, wstępnego magazynowania, przetwarzania oraz w dalszej kolejności odzysku czy unieszkodliwiania. Rezultatami realizacji inwestycji będzie m.in. wzrost możliwości przerobowych zakładów w zakresie recyklingu odpadów o około 30 050 Mg, wzrost możliwości przerobowych zagospodarowania odpadów zakładów o około 51 200 Mg, wskaźnik liczby osób objętych systemem zagospodarowania odpadów na poziomie około 835 084 osób.

4. „Zabezpieczenie przeciwpożarowe i przeciwpowodziowe województwa lubelskiego poprzez zakup samochodów ratowniczo-gaśniczych dla Ochotniczych Straży Pożarnych”

Oś Priorytetowa:	6 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów
Działanie:	6.1 Bezpieczeństwo ekologiczne
Numer projektu:	RPLU.06.01.00-06-0001/16
Beneficjent:	Oddział Wojewódzki Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Lubelskiego
Całkowita wartość:	7 803 896,80 EUR
Dofinansowanie UE:	4 586 857,12 EUR
Okres realizacji:	01.07.2016 r. – 15.01.2018 r.

Głównym celem przedsięwzięcia jest poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego województwa lubelskiego oraz zapobieganie degradacji środowiska naturalnego poprzez bardziej efektywne prowadzenie akcji ratowniczo-gaśniczych oraz szybsze i skuteczniejsze usuwanie skutków zagrożeń naturalnych i technicznych przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. Projekt jest zbieżny z główną misją funkcjonowania OSP polegającą na zapewnieniu ochrony życia, zdrowia i mienia ludzkiego przed pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi zagrożeniami. Cel główny projektu zostanie osiągnięty przez zaopatrzenie jednostek OSP w 43 samochody ratowniczo-gaśnicze (średnie i ciężkie) dzięki czemu zwiększy się poziom bezpieczeństwa publicznego, środowiskowego i ekologicznego, a przede wszystkim bezpieczeństwa przeciwpożarowego i przeciwpowodziowego wsi, gminy, powiatu, województwa oraz kraju w obliczu klęsk, katastrof i zagrożeń.

<http://www.zosprp.pl/?q=content/nowe-samochody-ratowniczogasnicze-dla-ochotniczych-strazy-pozarnych-województwa-lubelskiego>

5. „Wyposażenie laboratorium działu badań i rozwoju w WYTWÓRNI MAKARONU DOMOWEGO POL-MAK SPÓŁKA AKCYJNA”

Oś Priorytetowa:	1 <i>Badania i innowacje</i>
Działanie:	1.3 <i>Infrastruktura badawczo-rozwojowa w przedsiębiorstwach</i>
Numer projektu:	RPLU.01.03.00-06-0057/16
Beneficjent:	Wytwórnia Makaronu Domowego POL-MAK Spółka Akcyjna
Całkowita wartość:	122 006,74 EUR
Dofinansowanie UE:	58 424,66 EUR
Okres realizacji:	26.07.2016r. – 31.08.2017 r.

Wytwórnia Makaronu Domowego POL-MAK jest jednym z największych producentów makaronów w Polsce Środkowo-Wschodniej. Nowoczesna aparatura pozwoli na zwiększenie dokładności, a tym samym stopnia zaawansowania prowadzonych badań i analiz, co umożliwi dokonanie optymalizacji procesów produkcyjnych zarówno POL-MAK, jak i zgłaszających się podmiotów zewnętrznych. W wyniku realizacji projektu firma wykorzysta swoje kompetencje w dziedzinie B+R związanej z sektorem rolno-spożywczym. Zakupione urządzenia laboratoryjne pozwolą na poszerzenie oferty przedsiębiorstwa o nowy, dotychczas nieoferowany rodzaj usług: - badań i analiz surowców. Realizacja projektu przyczyni się do wzmocnienia współpracy między strefą badawczo – rozwojową a gospodarką, w strategicznym dla regionu obszarze „Biółospodarki”.

<http://pol-mak.pl/>

6. „Wzrost konkurencyjności firmy REVITA ARKADIUSZ SAŁBUT poprzez wprowadzenie innowacyjnej usługi kompleksowego postępowania przeciwobrzękowego”

Oś Priorytetowa:	3 <i>Konkurencyjność przedsiębiorstw</i>
Działanie:	3.7 <i>Wzrost konkurencyjności MŚP</i>
Numer projektu:	RPLU.03.07.00-06-0004/16
Beneficjent:	REVITA Arkadiusz Sałbut
Całkowita wartość:	253 301,19 EUR
Dofinansowanie UE:	177 260,60 EUR
Okres realizacji:	01.07.2017 r. – 30.11.2018 r.

Projekt będzie miał na celu wprowadzenie innowacyjnej usługi Kompleksowego Postępowania Przeciwobrzękowego (skrót KPP) wraz z systemem postępowania profilaktycznego poprzez zakup środków trwałych. Zakupiona infrastruktura będzie służyła wprowadzeniu na rynek innowacyjnej usługi obejmującej KPP, a także szeregu usług rehabilitacyjnych. Projekt wyjdzie naprzeciw zapotrzebowaniu, które powstaje na obszarze województwa lubelskiego w zakresie RSI jakim jest „Medycyna i zdrowie”. Wnioskodawca dysponuje prawami niezbędnymi do wdrożenia wyników prac B+R dotyczącymi oceny skuteczności leczenia obrzęku limfatycznego i diagnostyki termograficznej u kobiet po leczeniu chirurgicznym raka piersi.

<http://revita-lublin.pl/>